

Мариета Конова¹

**ИЗЛОЖБА „ИСТОРИИ“ НА ЛАУРА ДИМИТРОВА
И СТЕФАН АЛТЪКОВ**

Marieta Konova

**“STORIES” AN EXHIBITION BY LAURA DIMITROVA
AND STEFAN ALTKOV**

Abstract: The text is an interpretive analysis of the artworks of the artists Laura Dimitrova and Stefan Altkov, created in the period 2022–2023 and presented in a general exhibition “Stories” in various gallery spaces in the country. The exhibition takes on a different look in each exhibition area, it is rearranged and its individual components and details are added, removed or replaced in order to achieve a spatial arrangement of the “narrative”. The artworks are characterized by a unique plastic language for each of the artists, individual preferences of means of expression and materials, but the exhibition acts as a dynamic and comprehensive work of visual arts in the spirit of postmodernism of the XXI century.

Keywords: exhibition, artists Laura Dimitrova and Stefan Altkov, exhibition area, arrangement, “narrative”, plastic language, expression and materials

Изложбата „Истории“ на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков представя творби на авторите, създадени през последните две години. Замислена като пътуваща изложба, експозицията е показана в различни пространства в страната като първото ѝ представяне е в Изложбени зали „Рафаел Михайлов“ на град Велико Търново в периода 31 май – 16 юни 2023 г. Предстои гостуването на творбите в Италия. Замислена е оригинално с идеята да бъде пренареждана във всяко ново изложбено пространство, а отделни нейни компоненти и детайли са добавяни, отстранявани или заменяни, за да се постигне съответстваща на пространството подредба на „разказа“. Така експозицията придобива различна визия във всяка изложбена площ. Превръща се в едно динамично и цялостно произведение на визуалните изкуства със свой живот, движение във времето, различна публика и непредвидимо въздействие и съпреживяване на зрителя (ил. 1 – общ изглед).

¹ m.konova@ts.uni-vt.bg

Ил. 1. Изложба „Истории“, ИЗ „Рафаел Михайлов“, В. Търново (общ изглед)

В изложбата авторите разкриват особена гледна точка към личните истории, които в тяхната интерпретация са изчистени, стилизирани и доведени до знаци и абстракции.

Ето какво споделят художниците: „Спомените за нашите истории биват разказвани различно – с подчертаване или пренебрегване на отделни детайли; с променяща се последователност във времето на частите на разказа; с допълнения и „разкрасяване“ на случки и събития според особеностите на ситуацията, в които си припомняме или представяме историите.“

Авторите са близки в своя житейски път, но в артистичната общност сред колегите си са се утвърдили като художници индивидуалисти – с различна концептуалност, творчески маниер, техники и т.н. Въпреки това експозицията „Истории“ не просто ги обединява, тя въздейства хомогенно и цялостно. Допирните точки са обединяващият фактор в свършено различните творчески натури, а това са елементите в композицията със сходни характеристики: буквата като символ и знак, шрифта, текстописа като изразен език.

Областта, в която работи Лаура Димитрова е арт инсталацията, като основен материал е хартията, често ръчно създавана от нея. Присъстват и платна, създадени с акрилни бои или пък в комбинирана техника с хартията. Печата и монотипията са предпочитани от художничката техники. За тях тя използва различни релефи, изрязани шаблони, печати от дървесина или специално направени по неин проект печати (ил. 2 – серия „Асиметрия“).

Ил. 2. „Асиметрия“, Лаура Димитрова

Текстовете в творбите са авторски, и представят Лаура Димитрова в многостранните ѝ творчески възможности на художник и текстописец. В някои творби при внимателно вглеждане се разчитат сентенции, в други – цели истории, без претенцията за прочит от зрителя. Текстът, буквите и колаборацията със символи са поставени в ролята на елементи от композицията, в която приоритетно авторът търси ритъм, център или акцент върху определени детайли и зони в абстрактната творба (ил. 3 – серията „Светлина и сенки“). Ахроматичните бяло, черно и нюанси сиво са характерни и близки до текстописа, книгата, хартията и съответно предпочетени в арт инсталациите на Лаура Димитрова. Серията „Писма“ (ил. 4 и ил. 5) създава усещане за лекота на хартията, като своеобразна препратка към техниката на текстила и ефирността на материите. Връзката с текстила вероятно се оповава на подсъзнателното пренасяне на традиционните текстилни техники за печат в иновативните техники и изразни възможности на съвременния художник. Писмата на Лаура Димитрова са кодирани и лични, следват определен ритъм, творчески порядък или безпорядък, контрастни и абстрактни, преживявани и т.н.

Ил. 3. Серия „Светлина и сенки“, Лаура Димитрова

Ил. 4. Серия „Писма“, Лаура Димитрова

В творбите на Лаура Димитрова зрителят прочита, а може би дешифрира една нова и различна за него история, близка до собственото му житейско амплуа и до собственото му въображение и светоусещане. „Изложбата не разказва истории, а по-скоро носи настроението на определени истории, затова моите творби са сведени до знаци, до изчистена стилизация, които въздействат различно на всеки човек и може би създават нова история“², така Лаура Димитрова коментира дебюта на изложбата във Велико Търново пред БТА.

² Петрова, Марина. БТА, 01.06.2023: Изложбата „Истории“ на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков тръгва по света от Велико Търново: <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/regional-news/oblast-vtarnovo/466377-izlozhbata-istorii-na-laura-dimitrova-i-stefan-altakov-tragva-po-sveta-ot-veli>

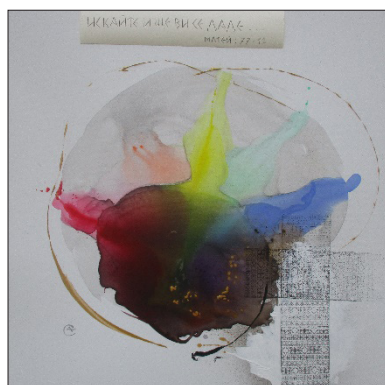
Ил. 5. Серия „Писма“, Лаура Димитрова

В живописните платна на Стефан Алтъков са вплетени текстове и сентенции, части от Евангелието на Матей, житейски мъдрости, изведени като цитати от духовни и творчески вдъхновители за художника. Те са своеобразни послания към зрителя, но всъщност разкриват ценностите и приоритетите на художника, които всеки човек преосмисля и преподрежда по пътя на житейския си ход. Платната въздействат със своите живописни удари, направени сякаш импулсивно, „на един дъх“, с ръка водена от сензитивност и интуиция, но все пак и увереност, придобита на базата на дългогодишен творчески опит. Колоритът от монохромен прелива в контрастен, с наситени и чисти тонове. Линията извежда посоката и движението в композицията. Детайлизиран елемент от картината се явяват растерите и печата.

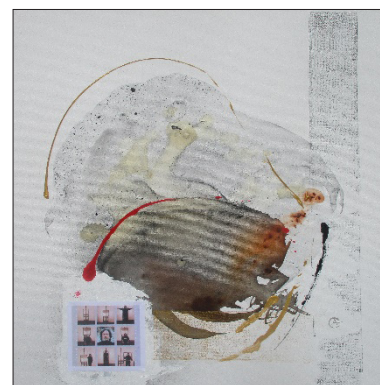
Ил. 6.

„Истории I“, Стефан Алтъков

Ил. 7.

„Истории I“, Стефан Алтъков

Ил. 8.

„Истории I“, Стефан Алтъков

Някои от творбите на художника „съчетават текстове-цитати от известните художници с испански произход Салвадор Дали, Пабло Пикасо, Жуан Миро и „заимствани“ от творбите им образи, които Стефан Алтъков интерпретира, подчертавайки „разпознаваемостта“ на авторите, с почит към високото им майсторство, с реверанс към „създадената от тях естетика“³.

³ Димитрова, Лаура. Опитите на Стефан Алтъков. // Сп. Визуални изследвания, бр. 3/2020, с. 237. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2020.

Колажираните творби и фотографии в творбите имат биографичен характер, разказват една истинска история за пътя на твореца – от ателието на Националната художествена академия сред своите състуденти и преподаватели до личното ателие и създадените творби в т.нар. „зрял творчески период“. В „Истории V“ (ил. 10) е вплетен плаката от съвместна изложба през 2020 г., в която художниците излагат свои творби до тези на техните внуци. Чрез творбата авторът изразява своето лично заключение в подкрепа на сентенцията на Пабло Пикасо: *„Отне ми четири години да рисувам като Рафаело, но цял живот, за да рисувам като дете.“*

С лека провокация към зрителя в „Истории II“ (ил. 7), авторът отбелязва *„Искайте и ще ви се даде...“* Матей 7:7–11. Посланието към зрителя е, че следването на мечтите и постигането на успеха, в чиято основа е трудът, трябва да е съпътствано от вярата в самия себе си и от желанието за самоусъвършенстване!

Стефан Алтъков подчинява творбите си на идейния замисъл като вплита текстове и символи в композициите – при него съществена роля играят експресивният рисунък, контрастният и лаконичен колорит, изчистената форма, но и усещането за детайла, прецизността и ритмичната организация на композицията. Лаконизъм и граничеща с изящество простота отличава „Истории I“, в която е колажиран каталогът на Стефан Алтъков от 1999 г., в който присъства и рецензията на Чавдар Попов: *„Така картината – самостоятелна или композирана в съставните форми на диптиха, триптиха, полиптиха или цикъла – се превръща в своеобразно поле за среща на различни, често пъти наглед несъвместими, но всъщност дълбоко споени по логиката на поетичното и естетическото сътворяване сили и форми.“*⁴

Ил. 9. „Истории IV“, Стефан Алтъков

Техническите похвати на художника Стефан Алтъков се изразяват в богатия на нюанси колорит, в който осезаемо присъстват части от бялото платно, виртуозно съчетаните велатурно положени тонове и плътни мазки, които предизвикват широко поле от емоции и размисли. Една от отличителните особености в творчеството на Алтъков е *„умението да вплете различните пластове на живописното изображение – от фактурата до философските интонации – в цялостна амалгама, която изгражда органиката на образа“*⁵.

⁴ Попов, Чавдар. Стефан Алтъков. Живопис. Каталог, 1999.

⁵ Попов, Чавдар. Св. Стефанов. Съвременната българска живопис: Между локалното и глобалното. София: ЛИК, 2004.

Ил. 10. „Истории V“, Стефан Алтъков

Картината при Стефан Алтъков функционира като жив организъм, който атакува зрителя с емоционалната си виталност. „Моите картини са в голяма степен сюжетни, в тях са вплетени текстове и сентенции, които задават темата на картината и са своеобразни послания към зрителя, който може да ги пренесе към собствената си история“⁶, разказва Стефан Алтъков.

В последните години на творчество двамата автори създават няколко съвместни творби, в които се допълват идейно и в които отделните части или съставни елементи хармонират до степен на неразпознаваемост.

Ил. 11. „Истории VI“, Стефан Алтъков

⁶ Петрова, Марина БТА, 01.06.2023: Изложбата „Истории“ на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков тръгва по света от Велико Търново: <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/regional-news/oblast-vtarnovo/466377-izlozhbata-istorii-na-laura-dimitrova-i-stefan-altakov-tragva-po-sveta-ot-veli>

Лаура Димитрова е родена в София. Завършва Националната художествена академия. Член е на Съюза на българските художници. От 2013 г. е доктор, а от 2019 г. – доктор на науките. Тя е професор по декоративни изкуства и комбинаторика и теория на художествения образ в СУ „Св. Климент Охридски“. До сега е представила над 30 самостоятелни изложби в България и чужбина: Франция, Германия, Северна Македония; Сърбия, Унгария, Полша. Участвала е в над 200 групови изложби, пленери и арт проекти в България и чужбина. Награждавана е многократно за своето изкуство.

Стефан Алтъков е роден в София. Завършва живопис в НХА в София, получава докторска степен в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Професор е по живопис и цветознание в СУ „Св. Климент Охридски“. Работи в областта на живописиста и рисунката. Член е на Съюза на българските художници. Участвал е в повече от 100 групови изложби и има повече от 40 самостоятелни изложби в България и чужбина. Негови творби са в много художествени колекции в България и чужбина. Носител на множество награди в областта на визуалните изкуства.

В своето експозе по повод откриването на изложбата през май 2023 г. проф. дн Антоанета Анчева изтъква достойнствата на експозицията: „Изложбата е творчески и артистично зряла, но млада като дух, и на европейско ниво.“⁷ (БТА, 01.06.2023)

Изложбата „Истории“ е едно произведение на визуалните изкуства, променящо се във времето и пространствата, динамично и движещо се, което вероятно ще има различни отгласи и тълкувания от бъдещи изследователи. Но изводът, който може да се направи тук и сега е, че творбите на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков носят духа на постмодернизма на XXI век и са принос в съвременното българско изкуство.

Ил. 12. „Истории“ – плакат на изложбата

⁷ Марина Петрова БТА, 01.06.2023: Изложбата „Истории“ на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков тръгва по света от Велико Търново: <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/regional-news/oblast-vtarnovo/466377-izlozhbata-istorii-na-laura-dimitrova-i-stefan-altkov-tragva-po-sveta-ot-veli>

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

Димитрова, Лаура. Опитите на Стефан Алтъков. // Сп. Визуални изследвания, бр. 3/2020, с. 237, Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2020. [**Dimitrova**, Laura. Oritite na Stefan Altakov. // Sp. Vizualni izsledvaniya, br. 3/2020, s. 237, Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2020.]

Попов, Чавдар. Стефан Алтъков. Живопис. Каталог, 1999. [**Popov**, Chavdar. Stefan Altakov. Zhivopis. Katalog, 1999.]

Попов, Чавдар. Стефан Алтъков. Живопис. Каталог, 2004. [**Popov**, Chavdar. Stefan Altakov. Zhivopis. Katalog, 2004.]

Попов, Чавдар. Св. Стефанов. Съвременната българска живопис: Между локалното и глобалното. София: ЛИК, 2004. [**Popov**, Chavdar. Sv. Stefanov. Savremennata balgarska zhivopis: Mezhdulokalnoto i globalnoto. Sofiya: LIK, 2004.]

Петрова, Марина. БТА, 01.06.2023: Изложбата „Истории“ на Лаура Димитрова и Стефан Алтъков тръгва по света от Велико Търново: <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/regional-news/oblast-vtarnovo/466377-izlozhbata-istorii-na-laura-dimitrova-i-stefan-altakov-tragva-po-sveta-ot-veli> [**Petrova**, Marina/БТА, 01.06.2023: Izlozhbata „Istorii“ na Laura Dimitrova i Stefan Altakov tragva po sveta ot Veliko Tarnovo]